

63. møde.

Torsdag den 25. august kl. 13.15.

Formanden:

De under punkt 1 og 2 på dagsordenen nævnte sager kan kun med tingets samtykke behandles i dette møde, men hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg samtykket som givet. (Ophold). Det er givet.

Man gik da til:

Første behandling af forslag til lov om forlængelse af kollektive overenskomster mellem ministeriet for Grønland og Radiotelegrafistforeningen af 1917.

(Lovforslag nr. L 235. Fremsat 25/8 77).

Formanden:

Sammen med denne sag foretages de under punkt 2 og 3 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om forlængelse af visse kollektive overenskomster på søfartsområdet.

(Lovforslag nr. L 237. Fremsat 25/8 77).

Første behandling af forslag til lov om fornyelse af kollektive overenskomster mellem medlemmer af Bilfærgernes Rederiforening og A/S Dampskibsselskabet Ærø på den ene side og Sømændenes Forbund i Danmark på den anden side [af Ninn-Hansen m. fl.].

(Lovforslag nr. L 234. Fremsat 22/8 77).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Arbejdsministeren (Erling Jensen):

Det af det konservative folkeparti fremsatte forslag til lov om fornyelse af kollektive overenskomster mellem medlemmer af Bilfærgernes Rederiforening og A/S Dampskibsselskabet Ærø på den ene side og Sømændenes Forbund i Danmark på den anden side går ud på at bringe de igangværende færgekonflikter til ophør og at sikre befolkningens transportmuligheder.

Regeringens lovforslag har samme sigte, men rækker videre, idet det også omfatter Bornholmstrafikken.

Det konservative folkepartis lovforslag har desuden et biformal, nemlig ved lov at påbyde en fælles udløbstid for overenskomsterne. Regeringen anser ikke dette for at være et samfundsspørgsmål. Udløbstiderne er en del af overenskomsterne. De er ofte tilvejebragt som led i en forhandlingsløsning, hvis forudsætninger lovgivningsmagten efter regeringens opfattelse ikke skal ændre.

På baggrund af regeringens lovforslag og med denne motivering skal jeg derfor meddele, at regeringen ikke kan tilslutte sig det konservative lovforslag.

Kaj Poulsen (S):

Sømændenes forkastelse af mæglingforslaget, som forligsmanden fremsatte den 18. august vedrørende Bornholmstrafikken, betyder, at folketinget er nødt til at tage sagen op til behandling i dag. En indstilling af Bornholmstrafikken vil uundgåeligt få uheldige følger for Bornholm, idet der ikke findes nogen alternative muligheder for den gods- og personbefordring, som må og skal finde sted imellem landsdelene i Danmark; og da en standsning af Bornholmsfærgerne vil betyde, at en hel landsdel afskæres trafikalt fra det øvrige land, er det socialdemokratiets opfattelse, at der skal gribes ind i denne sag.

Der foreligger et mæglingforslag på Bornholmstrafikkens område. Det har regeringen valgt at foreslå ophøjet til lov, hvilket vi fra socialdemokratiet kan støtte.

For de øvrige færgoverfarter, hvor der i øjeblikket er konflikt, kan man sige, at en afbrydelse af trafikken ikke ville have haft samme konsekvenser ved en kortvarig konflikt, fordi DSB i en vis periode vil kunne klare person- og godstrafikken fra øst til vest og omvendt over Store Bælt. DSB har, siden konflikten brød ud, øget sin kapacitet på færgeforbindelserne mellem Øst- og Vestdanmark og har sat alle sine ressourcer ind på denne kapacitetsforøgelse. Men en sådan situation vil selvsagt ikke kunne opretholdes ret længe, fordi den ekstraordinære sejlads medfører et betydeligt indhug i DSB-personalets frihed, således at man må forvente, at DSB på grund af personalemangel må nedsætte antallet af færgafgange inden længe.

Arbejdsministeren foreslår en forlængelse af overenskomsterne i en 2-årig periode fra det tidspunkt, til hvilket den enkelte overenskomst er opsagt, med de ændringer, som parterne kan

[Kaj Poulsen.]

blive enige om inden lovens ikrafttræden, og med de ændringer, som inden den 1. oktober kan blive afklaret af et paritetisk sammensat nævn, altså et nævn, der består af lige mange personer fra hver side, dog således at spørgsmål, for hvilke der ikke kan opnås flertal i nævnet, afgøres af en opmand.

Da denne ordning stiller lovgivningsmagten mest neutral, kan vi fra socialdemokratiets side støtte den, og derved undgår vi også, at folketinget blander sig i overenskomsternes indhold.

Vedrørende de konservatives lovforslag skal jeg kort sige følgende: På grund af den direkte indblanding i overenskomsternes indhold, som følger af lovforslagets § 1, og som jeg lige har omtalt, kan socialdemokratiet ikke støtte dette forslag.

Vi er i socialdemokratiet ikke det mindste i tvivl om, at sømændene helst havde set denne konflikt løbe, indtil enighed mellem parterne kunne opnås, men da vi som lovgivere bliver nødt til at tage et overordnet hensyn til, at samfundet skal fungere på livs- og samfunds-vigtige områder, ser vi os nødsaget til at gennemføre denne lovgivning. Det er bestemt ikke vor livret.

Søren B. Jørgensen (S):

Jeg skal sige et par ord om lovforslag nr. L 235, forslaget om forlængelse af kollektive overenskomster mellem ministeriet for Grønland og Radiotelegrafistforeningen af 1917. Det forholder sig således, at da folketinget i 1971 vedtog en ny tjenestemandsløvslov for Grønland, var denne lov ledsaget af en henstilling til regeringen om fremover at føre en lønpolitik, der indsnævrede de dengang meget store lønforskelle, der var på Grønland.

Denne henstilling og denne politik er af skiftende regeringer blevet fulgt siden 1971, og vi kan konstatere, at den også har båret frugt.

Lad mig for fuldstændigheds skyld tilføje, at det er socialdemokratiets opfattelse, at der fortsat bør være en fordel ved i en periode at tage arbejde i Grønland. Men på den anden side er det vor opfattelse, at den solidariske lønpolitik, som jeg indledningsvis omtalte, også bør nyde fremme.

Nu er der sket det, at der siden den 7. august har været etableret en arbejdsstandsning på telegrafistområdet, og det fremgår af lovforslaget og de lange bemærkninger, der led-

sager det, at den kan få vidtrækkende konsekvenser for Grønland. Der peges også på de konsekvenser, den allerede har fået. Mange medlemmer af dette ting har haft fornøjelsen at være gæst i Grønland, og de vil sikkert give mig ret i, at der gør sig særlige forhold gældende dér. Det er det, vi fremhæver her i tinget, hver eneste gang vi behandler grønlandske lovforslag. Det gælder også i dette tilfælde. En langvarig strejke på dette vigtige område vil få meget mærkbare følger for det grønlandske samfund, der på grund af de meget store afstande mere end noget andet samfund er uhyre afhængigt af, at kommunikationsforbindelserne fungerer.

Det er af den grund forståeligt, at landsrådets forretningsudvalg – og forstår jeg et enigt forretningsudvalg – nu har reageret og opfordret ministeren til snarest muligt at skaffe udveje for, at denne konflikt kan bringes til ophør.

Dels på grund af den opfordring, som et enigt landsrådsforretningsudvalg er kommet med, dels for at undgå de meget vidtrækkende konsekvenser, en forlængelse af strejken kan få for det grønlandske samfund, kan jeg på socialdemokratiets vegne tilsige ministeren en hurtig og velvillig behandling af dette lovforslag om forlængelse af kollektive overenskomster mellem ministeriet for Grønland og Radiotelegrafistforeningen af 1917.

Lawaetz (FP):

Jeg vil gerne indledningsvis takke statsministeren for initiativet og tilføje: bedre sent end aldrig. Men jeg vil ikke undlade i denne forbindelse at sige, at hele denne situation kunne have været undgået. Mit parti anbefalede allerede i april, da mæglingsforslaget blev ophøjet til lov, at man tog hensyn til de overenskomster, der havde en anden termin end den 1. marts. Det var regeringen ikke interesseret i at drøfte dengang. Jeg vil gerne pege på, at vi senere har taget sagen op to gange, den 30. juni og den 12. juli, og jeg vil citere, hvad vores arbejdsmarkedsudvalgsmedlem, hr. Voigt, sagde i begrundelsen for sit spørgsmål den 30. juni til statsministeren:

»Det har altid været et godt råd at følge det gamle ord om, at det er bedre at forebygge end at helbrede, og selv om nogle af de varslede strejker er udsat til midt i juli, er det jo ingen garanti for, at der bliver en løsning på

[Lawaetz.]

konflikten. Og så står vi igen i en situation, hvor vi skal handle i hurtig og hast.«

Det er, hvad der er sket. Man kunne have undgået den situation, vi står i. Men hvad er det, der er sket? Der er nok mange mennesker, der ikke er helt klar over det. Der er gennemført en helt lovlig strejke. Alle varsler er overholdt. På det punkt kan man under ingen form angribe sømændene. Selv om vel de fleste af os kan være enige om, at det er heldigst, at arbejdsmarkedet selv kan ordne sine forhold, er der en tendens til, at tingene skal afgøres herinde. Det skyldes vel navnlig den yderst tilspidsede situation, vi står i, og som giver sig udtryk i, at man har sværere og sværere ved at blive enige. Og man må sige, at en situation kan blive så tilspidset, at det er nødvendigt, at folketing og regering tager den op.

Det er helt andre interesser end blot rederes og sømænds, der er tale om her. Vi kan nævne de ø-befolkninger, der har været afskåret fra deres normale livsførelse, og har sat masser af penge til af deres normale sommerfortjeneste. Vi kan nævne masser af danske borgere, som har planlagt en ferie, man er kommet på tværs af, landmanden, der ikke kan komme af med sin mælk, og vognmændene – for ikke at forbi-gå dem – som i den periode har måttet køre tusinder af kilometer ekstra og dermed helt overflødigt har brændt benzin af for måske millionbeløb i en situation, hvor vi har brug for hver eneste valutakrone til langt nyttigere ting end at køre 300 km længere, fordi man laver nogle punktstrejker, som man ved lammer forbindelserne.

Det er svært for samfundet at finde sig i, at en lille gruppe griber så meget ind i det daglige liv, og det er derfor, sagen ender på folketingets bord, enten vi kan lide det eller ej. De, der vel dårligst kan lide det, er nok vores statsminister og hans parti; det må være særlig kedeligt for dem at skulle komme med et lovforslag, der griber ind i overenskomstforhandlingerne.

Situationen har været helt speciel, og sjældent har noget været diskuteret med så stor interesse i befolkningen. Spørger man folk, hvad de mener, som man har gjort i fjernsyn og radio, er de temmelig enige om, at det er yderst uheldigt, at denne lille gruppe har haft den magt. Hvis man har en smule humoristisk sans, kan man også sige, at Preben Møller Hansen er en meget, meget dygtig mand. Det er bl. a.

lykkedes ham at finde huller i vor bistandslov. Det skal vi ikke give ham skyld for. Dem bliver vi nok nødt til selv at tage noget af skylden for; men jeg er glad for, jeg ikke var herinde, dengang den blev lavet. Det kan jeg give andre adresser. Preben Møller Hansen har bare været så fiffig, at han har fundet de huller og sagt: nu er jeg rigtig smart, nu strejker vi i tid og evighed på skatteborgernes regning. Det har nok ikke været meningen med bistandsloven, og det vil nok føre til, at man kigger lidt efter de huller, måske med socialministeren i spidsen. Spørgsmålet er i og for sig heller ikke, om sømændene er tilfredse eller ej. Det er, ligesom det er gledet lidt i baggrunden. De har i 1976 haft en gennemsnitsløn på ca. 90.000 kr. Det vil jeg overhovedet ikke blande mig i, for det er ikke vores opgave, men det kan være vores opgave at blande os i bistandsloven, så vi ikke i praksis får den situation, at man fylder sin kasse op med nogle ekstra tilskud til strejke og samtidig henter pengene på bistandskontoret. Det kan ikke være rigtigt, og man kan også spørge, om det er solidarisk over for den øvrige befolkning, ikke mindst over for den øvrige arbejderbefolkning, som troligt har måttet slæbe på augustforliget.

Jeg har tidligere fra denne talerstol ytret mistillid til, om det augustforlig kunne overholdes nøjagtigt. Det skal vi ikke diskutere i dag. Jeg vil blot sige, at vi ikke kan diktere en eller anden lønstøjrelse til sømændene, for de er inde under normallønsområdet, der træffer en aftale for 2 år, som teoretisk, og hvis alle er søde og artige, ikke skulle kunne forandres i de 2 år.

Så er der løbetiden. Den har der været diskussion om, og socialdemokratiet siger, at man ikke kan ændre på terminerne. Jeg vil pege på, at det nok var praktisk at have de samme terminer, som der også står i det konservative lovforslag. Jeg vil gerne på mit partis vegne sige, at vi meget ville ønske, at man kunne enes om, at terminerne for samtlige overenskomster var den 31. december, så det faldt sammen med skatteåret; det ville være meget mere praktisk. Men det kan vi heller ikke afgøre i dag.

Der bliver sagt, at man ikke vil stemme for de konservatives lovforslag. Jeg synes personlig, at de konservative har gjort sig lidt mere umage. Der er flere detaljer i deres forslag. Der mangler en række detaljer i regeringens oplæg. Man siger f. eks. i lovforslaget om overenskomsterne mellem Grønlandsministeriet og Radio-telegrafistforeningen, at forlængelsen sker med

[Lawaetz.]

de ændringer, der kan opnås enighed om. Hvis man har fulgt det lidt nøjere, vil man nok vide, at der ikke er enighed om noget som helst, og så bliver det jo vanskeligt at sige, hvad man skal arbejde efter. Intet er skrevet ned til dette øjeblik. Sømændene mener, man er enige på Jydsk Færgefart, men den enighed går ud på, at sagen i øjeblikket er i arbejdsretten. Det er rart, når man får sådanne realiteter trukket frem. Altså: hvem skal afgøre, hvad man er enige om?

Man foreslår nedsat et paritetsnævn. Jeg kan sige, at vores parti ville foretrække et uvildigt nævn netop ud fra de betragtninger, jeg har gjort om lønnens størrelse.

Til sidst telegrafisterne. Der er bemærkningerne nok nemmere. Telegrafisterne er ansat i statens tjeneste, og det er vores opfattelse, at vi dér har helt andre forpligtelser, fordi man har en form for fast ansættelse med pension osv. osv. Derfor burde det vel i virkeligheden være statsansatte folk forbudt at strejke. Det er ikke det frie arbejdsmarked som alt det andet.

Vi vil gerne støtte de lovforslag, der er kommet frem. Det betyder i praksis, at vi vil deltage aktivt i udvalgsarbejdet og se at få syet det bedst muligt sammen, også således at der ikke dagen efter opstår nye smuthuller og nye usikkerheder, så vi fortsætter med diskussionen en anden gang. Det er vores indstilling.

Jens Peter Jensen (V):

Under forhandlingerne om ophøjelse af mæglingsforslaget til lov for det såkaldte store arbejdsmarked fremhævede venstre gang på gang, at det burde komme til at gælde også for områder med en anden udløbstid. Vi fremhævede især den situation som vi befinder os i nu; vi fremhævede søfartens område som et af eksemplerne på, at man havde forskellig udløbstid. Desværre fik venstre ikke den fornødne tilslutning, og det er – med særlig adresse til statsministeren og hr. Risgaard Knudsen – en af årsagerne til, at folketinget i dette øjeblik befinder sig i den situation, at alting sejler undtagen færgerne.

Under de løbende konflikter og forhandlinger har man ikke kunnet frigøre sig for den tanke, at det måske er et selvstændigt mål for Sømændenes Forbund at komme de private færgeruter til livs. Man har nærmest kunnet høre jubel i stemmen, når forbundsformanden kom-

menterede seriøse overvejelser om nedlæggelse af ruter og salg af færger. Det er jo en særholdning hos en formand, hvis fornemme opgave skulle være at skaffe godt arbejde til flest muligt af forbundets medlemmer.

Så lige en lille indskudt bemærkning. Man fik jo nationaliseret færgeruten til Bornholm bl. a. med den motivering, at det var et alt for ømfindtligt område, der kunne blive alvorligt skadet, hvis der opstod konflikt. Hvad ser vi? Det er den situation, der direkte har fremkaldt de forslag, der foreligger her. Så hvis nogen skulle gå rundt og syle med tanker om, at vi skal have nedlagt de private færgeruter og nationaliseret det hele, vil jeg gøre opmærksom på at det ikke giver megen tryghed med hensyn til eventuelle konflikter.

Venstre finder, at de private færgeruter udøver en samfundsnyttig funktion og er til stor gavn for befolkningens transportbehov, for såvel gods som passagerer, og venstre finder det beklageligt, at disse virksomheder har været udsat for alvorlige økonomiske belastninger som følge af konflikterne. Ikke blot for de sydfynske øers befolkning, men også for mange andre, har der været tale om betydelige gener og store økonomiske tab som følge af konflikterne. Her ser man ligesom i et lynglimt det grelle og ulykkelige i, hvordan en tredjepart bliver offer, når to parter på det faglige område etablerer konflikt. Det har været dyrt for f. eks. Ærø, Langeland, Lolland og andre øer at skulle afvente situationen omkring Bornholm, inden regeringen tog et initiativ.

Jeg vil også godt føje til, at det er mit indtryk, at det har været både økonomisk og menneskeligt belastende for rederiernes medarbejdere i de lokale samfund at skulle leve med en arbejdsstandsning, der først og fremmest synes at være et produkt af hr. Preben Møller Hansens særegne forhandlingstaktik. Erfaringerne om denne forhandlingstaktik, hvor bl. a. forskellig udløbstid for overenskomster har spillet en rolle, bevirker, at venstre under udvalgsarbejdet vil søge gennemført samme udløbstid for denne lovgivning som for den lovgivning, der ophøjede mæglingsforslaget til lov. Dette er i overensstemmelse med de synspunkter, venstres folketingsgruppe har fremført i sit oplæg af 4. august til de økonomisk-politiske forhandlinger. Jeg ved godt, at dette vil være et mere vidtgående indgreb i overenskomster end det, man plejer at have som praksis, men venstre mener, at folketinget nu bør værne

[Jens Peter Jensen.]

sig imod at komme i samme situation i 1979 som i 1977.

Med disse bemærkninger kan jeg på venstres vegne anbefale arbejdsministerens forslag, og jeg skal uden yderligere bemærkninger også anbefale det af ministeren for Grønland fremsatte lovforslag.

Lindinger (CD):

Det er under alle omstændigheder beklageligt, at sager af denne art skal ind i folketinget. Det var beklageligt, at vi i sin tid skulle ophøje et mæglingforslag til lov, og det er beklageligt, at parterne ikke selv har kunnet finde hinanden. Der er adskillige årsager hertil, og jeg kan jo tale både som fagmand og som politiker efterhånden. Jeg gjorde faktisk det, at jeg på et meget tidligt tidspunkt fik mine forhandlinger med Sømændenes Forbund i orden på grundlag af mæglingforslaget og med de modifikationer, der nu engang skal til, når det drejer sig om færger. Det kan jeg godt tale med om, for jeg har også siddet i overenskomstudvalget i Danmarks Rederiforening, hvor fragtskibene hører hjemme.

Det er jo sådan, at færger ikke kan optages i Danmarks Rederiforening, den optager kun fragtskibe og andre skibe. Havde det blot været tilfældet, tror jeg såmænd, at sømændene og rederne havde fundet hinanden, som de altid har kunnet før. Det, der er galt, er, at der har været for lidt fagkundskab. Det er helt sikkert, at sømændene ikke har i hovedet at ødelægge arbejdspladser, det tror jeg i hvert fald ikke på, og jeg er ikke helt naiv, selv om der nok er nogle, der vil tro det. Jeg er derimod fuldstændig enig med dem med hensyn til udløbstiderne, og jeg skal gerne forklare hvorfor.

I almindelig skibsfart er der en række redere med en række skibe, og internationalt farer de omkring og bruger de samme havne alle vegne, hvis de ellers kan komme ind i og ud af dem. Sådan er det ikke med færger. Der er forholdene fra færgeri til færgeri vidt forskellige, og derfor er ej heller jeg medlem af Bilfærgernes Rederiforening. Jeg ville måske have tilsluttet mig, hvis den havde omfattet alle 15-16-17 færgeredier, der sejler med biler. Jeg hører oven i købet til de større redere med omkring 1/4 million biler om året. Men det er ikke rigtigt at lave disse overenskomster i et fællesskab, når ikke alle er med i hvert fald, og derfor er jeg glad for, at socialdemokraterne i deres for-

slag har med, at man ikke ændrer en tøddel ved udløbstiderne. Et færgeselskab har måske en overfart på 1/2 time, måske på 1 time, måske på 2 1/2 time, altså vidt forskellige forhold, som berører søfolkene forhold om bord. Nogle færger, bl. a. mine, sejler mellem udlandet og Danmark, og andre sejler indenlands, og det er også tit af afgørende betydning, om det sted, hvor færgelejet ligger, har bebyggelser omkring sig, hvor søfolkene kan bo. Der er masser af årsager til, at forholdene må blive forskellige, og man kan ikke generalisere. Jeg synes derfor, at der har været en meget stor stejthed fra arbejdsgiverside, når man har kunnet slutte en overenskomst for Jydsk Færgesart, som begge parter var enige om, og man så ikke sætter det i gang; det er fuldstændig meningsløst.

Vi har i CD besluttet os til at gå aktivt ind for, at vi får ordnet disse forhold. Man kan skele til den overenskomst, som jeg har oprettet som færgereeder, og den, der er oprettet til anden side, og jeg ved, at der ikke på noget tidspunkt har været tale om at forlange mere, end der er opnået i de overenskomster, der er afsluttet, så jeg er helt sikker på, at det sådan set ikke vil gå ud over søfolkene, men det er blot skrupforkert, at vi skal have folketinget til gang på gang at ordne den slags ting.

Ole Henriksen (SF):

De foreliggende lovforslag, der alle tager sigte på at standse de igangværende lovlige konflikter, vil SF stemme imod. Vanen tro har det konservative folkeparti været først på pletten, og det kan skyldes to ting. For det første, at dette parti, også vanen tro, ikke respekterer indgåede aftaler på arbejdsmarkedet og ej heller den lovgivning, som kommer til udtryk i forligsmansloven.

Partiet vil gerne være med til at udforme og også til at indskrænke de spilleregler, som skal gælde på arbejdsmarkedet, men så snart disse spilleregler har været fulgt til punkt og prikke og en konflikt indtræder, så er man parat til at gribe ind og spille rollen som det nationale frelserparti.

For det andet kan det skyldes partiets særlige tilknytning til Bilfærgernes Rederiforening. I hvert fald ligger det helt klart, at der har været en løbende orientering fra Bilfærgernes Rederiforening til det konservative folkeparti. Det er tydeligt, at det her fremsatte lovforslag er skrevet med ført hånd, og at det er rederiforeningen, der har været med i spillet. Således

[Ole Henriksen.]

efterkommer det to afgørende krav, som har været rederiforeningens mærkesager, nemlig at få flyttet overenskomsternes udløb, så de falder sammen med det øvrige arbejdsmarkeds, altså den 1. marts, og at få sammenkædet overenskomsterne, så det blev Bilfærgernes Rederiforening, der i fremtiden skulle slutte overenskomsterne.

I den forbindelse synes jeg nok, det er værd at hæfte sig ved overskriften til det konservative forslag. Der står nemlig lov om fornyelse af kollektive overenskomster mellem medlemmer af Bilfærgernes Rederiforening og A/S Dampskibsselskabet Ærø på den ene side. Ja men der er ikke tale om nogen fornyelse af nogen overenskomst her. Der har aldrig været nogen overenskomst mellem Sømændenes Forbund og den pågældende rederiforening, så derfor er det alene i sig selv udformet forkert. Men jeg ved godt, at det har været et ønske fra det konservative folkepartis side, at det gik sådan, men det er i hvert fald misvisende at sætte den overskrift over, og det er vildledende over for folketinget og også over for befolkningen i almindelighed.

Jeg synes også, det er værd at understrege, at der inden for de to af selskaberne, som hører under rederiforeningen, har været enighed selskabet og sømændene imellem om, at disse overenskomster skulle fornyes og skulle fortsætte, mens det ene og alene har været bilrederne, som har blokeret for, at arbejdet blev genoptaget på disse ruter. Vedrørende Jydsk Færgefart og Langeland-Kiel Linien har man været klar, men rederiforeningen siger, at såfremt disse ting ikke bliver kædet sammen, vil den ikke medvirke til at få sluttet overenskomsten. Det er nok lige at føre sagen derhen, hvor den skal, nemlig at det ikke er sømandsforbundet, der har været stejlt over for at få færgeruterne til at fungere, men at det er Bilfærgernes Rederiforening, som har blokeret for det.

Mange af de ord, som jeg her har sagt om det konservative forslag, vil jeg godt overføre til regeringens forslag, og der er – med undtagelse af bestemmelser, som jeg ikke kunne tænke mig at regeringen overhovedet ville komme med – klart samme motiver som i de konservatives, men jeg synes, at man må spørge regeringen, socialdemokratiet og specielt de socialdemokratiske ordførere, som har været heroppe og holde en sørgmodig tale om, at de var

nødt til at gribe ind nu igen: Hvornår vil man respektere de indgåede aftaler, og hvornår vil man respektere de love og de spilleregler, som følges på arbejdsmarkedet?

Det er jo ikke mere end et par måneder siden vi stod her og skulle ophøje et mæglingsudkast til lov inden for LO-området, og vi skal ikke ret lang tid tilbage for at finde gentagelser på det her kunststykke. Det vil være rimeligt at spørge, om vi overhovedet skal beskæftige os med arbejdsmarkedet på den måde, eller vi skal følge det konservative folkepartis intentioner og simpelt hen sige, at det er forbudt at strejke i Danmark. Så kan vi få den principielle debat. For hvis vi rent praktisk ikke kan strejke her i landet, så kan vi lige så godt få det ført ind i lovgivningen med det samme, sådan som det er de konservatives intentioner.

Ordførertalen fra socialdemokratiet må jeg altså betegne som en søforklaring, og så vil jeg nævne, at SFs principielle stilling til indgreb i overenskomsterne vil vi fastholde. Jeg kan roligt henvise til de bemærkninger, vi gjorde under det sidste indgreb. Jeg har bemærket, at ministeren i sine bemærkninger til regeringens forslag skriver, at det er praksis, at man gør den slags ting. Jeg synes, at det næste gang skulle rettes til »vanen tro«, at vi nu griber ind i disse overenskomster.

Må jeg så sige kort om det grønlandske problem, altså telegrafistproblemet, at dertil har vi selvfølgelig den samme indstilling, men der kunne godt nyttes nogle principielle betragtninger til om, at vi her står over for et rigt land og over for et fattigt land. Vi har sendt rige arbejdere op, som skal arbejde i et fattigt land og dermed kommer i et helt skævt forhold til den lokale befolkning i Grønland. Det, der ville være afgørende her, var, at man sagde, at de problemer, som telegrafistforeningen er ude for her, skulle løses på samme måde, som man gør det på Færøerne, altså under en hjemmestyreordning. Det er jo ikke så længe siden man har løst problemer på Færøerne af lignende karakter, hvor det var det færøske lagting, som simpelt hen klarede problemerne med de konfliktforhold, der var deroppe. Derfor må vi også sige, at den slags problemer bør i fremtiden høre hjemme i det grønlandske landsråd og løses ad den vej, og vi skal ikke prøve at tackle og fjernstyre disse problemer her fra folketinget.

Jørgen Jensen (DKP):

Fremskridtspartiet taler om, at befolkningen ønsker disse konflikter stoppet, og det er da klart. Når befolkningen er blevet så vildledt, som den er blevet indtil nu med hensyn til, hvad det er, der i virkeligheden er foregået på dette område, er det ikke noget under, hvis der er nogle, der har den opfattelse, som fremskridtspartiet her lagde frem. Det er da også ret talende for situationen, at her, hvor vi skal behandle tre lovforslag, som omfatter det samme idékompleks, er der afsat 10 minutter ikke alene til at oplyse folketingets medlemmer om, hvad der reelt sker, men også til at give baggrund for en anden debat i befolkningen end den, der har været ført indtil nu.

Det er jo ikke hr. Lindingers forklaringer, man har givet befolkningen. Det havde været ønskeligt, om den havde fået dem, så man var klar over, hvem det var, der egentlig var skyld i, at der var kommet et sammenbrud i forhandlingerne. Det var heller ikke oplysninger om, at det er rederiforeningen og bagved Arbejdsgiverforeningen, som har forhindret, at færgerne sejlede. Derfor tror jeg, man skal gøre sig klart, at dette også er et led i det forsøg, som gøres på at vildlede befolkningen for at få den til at tage en anden stilling.

Jeg kan med det samme sige, at vi hverken kan støtte forslag nr. L 234, L 235 eller L 237. Må jeg så også godt sige, at der kan ikke være nogen, der er i tvivl om, at dette er højrepolitik, reaktionær politik i renkultur. Men det ville være for venligt over for socialdemokratiet at påstå, at det kun er borgerlig politik. Selv om det som tidligere er borgerlige, der har givet regeringen både ideen og vel også formuleringen af det forslag, der ligger her, har der været for mange indgreb fra socialdemokratiets side til, at man kan sige, at det ikke er socialdemokratisk politik. Så kan man nok så meget sige fra ordførerne både i dag og i mandags, at man ikke ønsker at gribe ind i overenskomsterne. Man kan som hr. Auken den anden dag sige, at venstre vil bestemme, hvor længe overenskomsterne skal løbe. De vil fastlægge den økonomiske ramme, og de vil blande sig i dyrtidsreguleringen. Ja men er det ikke det, socialdemokratiet har gjort den ene gang efter den anden? Siden vi fik Anker Jørgensens regering, har dansk fagbevægelse ikke haft mulighed for at føre frie forhandlinger. Ikke alene begyndte man med at gribe ind i 1975, men man skærpede også politivedtægten, ikke for at forhindre

nogle bestilte bøller i at overfalde unge mennesker, der demonstrerer for en overenskomst, men for at sikre, at fagbevægelsen ikke lavede fysiske blokader. Man har grebet ind senere ved augustforliget. I decemberforliget greb man ind, og nu griber man ind igen. Derfor har man opnået det, man ville, nemlig at sikre, at kapitalhaverne fik fordel af denne politik. Det er kendt og har været fremme i en anden debat, at mens man har villet begrænse arbejdernes indtægtsstigning til 2-6 pct., ved vi, at profitter og avancer i det sidste år er steget over 25 pct. Det var det, man ville opnå, og derfor også talen om samme udløbstid. Det er upraktisk, som også hr. Lindinger sagde, at have samme udløbstid, hvis der skal ligge noget i ordene »frie overenskomstforhandlinger«. Der er for stor forskel både på arbejdsområder og på overenskomsternes indhold til, at det kan lade sig gøre at have samme udløbstid, medmindre det, man vil reelt, er politisk styring af indholdet i overenskomsterne, for så skal man have samme udløbsdato. Det er også det, man ønsker fra dem, der taler om samme udløbsdato. Det er ikke det andet.

Der blev talt om, at nationaliseringen af færgeruterne ingen tryghed gav. Nej, men jeg må også sige som en bitter kritik til socialdemokratiet, at det gav muligheder. Jeg tror ikke, det er tilfældigt, at det er i dag, vi står og skal tage stilling til et indgreb. Det var ikke muligt for socialdemokratiet at bære et indgreb for at hjælpe nogle små færgerejere et eller andet sted. Derfor ønskede man at komme frem til en situation, hvor man kunne bruge Bornholmstrafikken som begrundelse for at gribe ind. Men hvem har ansvaret for, at forhandlingerne er brudt sammen for Bornholmstrafikken? Det har i virkeligheden regeringen. Det er jo regeringen, der har forhandlet med sømandsforbundet. Og hvad er det så reelt, der skiller? Hvad er det, der kunne have forhindret, at vi fik en konflikt på Bornholmstrafikken? Ja, de ting, som sømændene har forlangt, er bl. a., at de unge mennesker over 18 år, som sejler, skal være sikret samme mindstebetaling, som man har på land, altså 29 kr. Man er i den situation, at sømanden, der smider trossen ned fra Bornholmsbåden, skal have 16 kr. i timen, mens den unge mand, som tager imod nede på kajen, skal have 29 kr. i timen. Tror man virkelig, at man kan byde søfolkene det?

Endvidere har søfolkene som det andet krævet, at de skulle have samme anciennitetsbe-

[Jørgen Jensen.]

stemmelser som i andre færgerederier. Det var de to ting, som regeringen sagde nej til for at få en konflikt, som den kunne benytte som begrundelse for også at gribe ind over for de andre konflikter. Det er kendsgerningerne, og derfor er det helt urimeligt, at man her bringer frem, at det er samfundet, der er i fare. Nej, det er et bevidst spil for at sikre, at indkomstpoltikken kan føres igennem, der her opføres. Derfor vil vi ikke medvirke til dette, men vi vil ikke alene ikke medvirke til det, vi vil også bekæmpe den politik, som ligger i det, der er lagt frem her.

Må jeg sige om telegrafistkonflikten på Grønland, at også her lovede socialdemokratiets ordfører en hurtig og velvillig behandling. Men også her er det regeringen, der er forhandlingspart, også her er det regeringen, der kunne have sikret, at der ikke blev nogen konflikt, og det er jo i det skriftlige materiale, der er lagt frem, understreget, at telegrafisternes situation økonomisk er blevet forringet. Ja men er det da det, man vil? Kendsgerningen er, at telegrafisterne har en lavere løn på Grønland, end de har i Danmark, selv om man så taler pænt om, at det, indtil det grønlandske folk selv kan overtage arbejdet, er nødvendigt at gøre det givende at rejse til Grønland. Det er urimeligt at benytte sådanne argumenter, når man står over for det, vi står over for her.

Det vil også være rimeligt at stille et par spørgsmål til ministeren.

Når man i bemærkningerne siger, at der er en nær sammenhæng mellem de berørte overenskomstområder, og at det i og for sig nødvendiggør et samlet indgreb, betyder det så også, at arbejdsgiverparten både ved Bornholmstrafikken og ved de andre færgerederier, som nu bliver omfattet af indgrebet, skal give de samme indrømmelser, som sømændene er blevet enige om med Jydsk Færgesart? Det må være meningen, når man siger, at der er en sammenhæng i overenskomsterne, at gøre noget sådant.

Det vil da også være ønskeligt at få at vide, om ministeren, når man nu griber ind og sikrer en overenskomst i 2 år, altså tvinger sømændene til at arbejde under betingelser, som er med til at hjælpe rederierne, også har sikkerhed for, at disse færgerederier sejler i de kommende 2 år. Har man sikret sig, at Mols-Linien er ophørt med at udbyde sine skibe til salg? Det ville være ønskeligt at få det at vide.

Det er nemt at sige til den ene part på arbejdsmarkedet: uanset om vi laver afgiftslove, der forringer jeres situation, skal I forholde jer i ro, skal I arbejde. Men når den anden part, arbejdsgiverne, siger: gennemfører I de love herinde i folketinget, så bliver det ikke lukrativt nok for os at fortsætte, og så stopper vi simpelt hen også færgetrafikken, så kan man intet gøre.

I går sad vi i skatte- og afgiftsudvalget og oplevede, at man kom fra Kastrup Glasværk og sagde: det er en alvorlig situation; vi har netop haft vore medarbejdere samlet og meddelt, at vi lukker virksomheden. Og man sagde: disse lovforslag understreger, at det er rigtigt, at vi lukker virksomheden. Ja men griber man ind over for det? Siger man til den anden part på arbejdsmarkedet: I er forpligtet? Siger man til rederierne: nu er I også forpligtet til i de kommende 2 år at beskæftige søfolkene? Det gør man jo ikke. Derfor er det et ensidigt indgreb over for søfolkene og over for dansk fagbevægelse, og hensigten er alene at sikre, at indkomstpoltikken kan fortsætte, således at det bliver endnu mere lukrativt at være storkapitalist i dette land.

Bolvig (RV):

For anden gang i år står folketinget over for indgreb i en arbejdskonflikt eller en truende sådan, og for anden gang i år betyder ministeren, at regeringens ønske om folketingets medvirken og støtte er en helt og aldeles ekstraordinær situation, og at socialdemokratiet og regeringen som altid er modstandere af indgreb i konflikter mellem parter på arbejdsmarkedet. Hvor længe vil man klamre sig til den forældede og forkerte opfattelse, at parterne på arbejdsmarkedet skal have lov til at lamme samfundet gennem strejker og lockouter? Det er nu 23. gang siden 1933, at skiftende regeringer og især af socialdemokratisk observans under ansvarstryk har måttet anvende en samfundets nødværgeret. Vi kan lige så godt her i dette ting først som sidst indrette os på, at vor medvirken i lønfastsættelser vil blive en regel langt snarere end en undtagelse. Det er forbløffende, at netop socialdemokratiet, der på næsten alle områder ønsker, at samfundet skal have indsigt og indflydelse, på arbejdsmarkedsområdet tilsyneladende er tilhænger af kræfternes uhammede, frie spil.

Vi må jo erkende, at vi alle lever i et højst kompliceret samfund, hvor vi i stigende grad bliver afhængige af hinanden. En strejke eller

[Bolvig.]

lockout selv på et mindre område vil næsten uundgåeligt skabe store problemer for en uskyldig tredjepart, i hvert tilfælde for samfundet som helhed, nøjagtig som i de konflikter, vi har set løbe her i sommerens løb, og nøjagtig som ganske rigtig skildret af hr. Jens Peter Jensen for et øjeblik siden.

Efter min mening er interesseorganisationerne skabt for at varetage deres medlemmers helt egoistiske egeninteresser. Det er der ikke noget at sige til. Men vi må i dette ting naturligvis ikke affinde os med eller stiltiende acceptere alt, hvad organisationerne eventuelt kan finde frem til. Det radikale venstre er tilhænger af, at regering og folketing af hensyn til landets tarv udstikker de rammer, inden for hvilke organisationerne kan bevæge sig. Vi hilser derfor med tilfredshed regeringens forslag om indgreb i de verserende konflikter.

Lige en enkelt bemærkning med hensyn til det forslag, der er fremsat fra det konservative folkeparti. Vi har for så vidt sympati for forslaget om, at man har ens overenskomstudløb pr. 1. marts, men vi mener, at det kan løses i forbindelse med den næste overenskomstfornyelse, og finder det rigtigt, at regeringens forslag har et så bredt flertal og så mange partier bag sig som overhovedet muligt.

Med hensyn til striden mellem ministeriet for Grønland og Radiotelegrafistforeningen er det for det radikale venstre magtpåliggende at undgå at øge lønforskellene mellem grønlænderne og de i Grønland værende syddanskere, også på et tidspunkt, hvor vi står lige foran at indføre en hjemmestyreordning i Grønland.

Honoré (KrF):

Efter at Bornholmstrafikken nu står foran en afbrydelse, er tidspunktet kommet, hvor et lovindgreb trænger sig på. Afbrydelsen af Bornholmstrafikken er en trussel imod en hel landsdel, og det nødvendiggør et indgreb.

Regeringens forslag omfatter desuden andre kollektive overenskomster med Sømændenes Forbund. Selv om der er andre færgeforbindelser mellem Jylland og Sjælland, der stadig fungerer, er konflikterne til så stor ulempe for borgerne, at arbejdsstandsningerne nu må bringes til ophør.

Hvad angår den grønlandske telegrafistkonflikt, har den været længe nok. Den bringer menneskeliv i fare. Vi håber, man i det pari-

tetiske nævn kan nå frem til en løsning, der forsøger det umulige, nemlig at præmiere telegrafisternes indsats til gavn for det grønlandske samfund, men samtidig ikke skaber alt for store lønkløfter, som avler øget bitterhed i grønlandske lønmodtagerkredse. Sådan en løsning er naturligvis ikke helt nem.

Da det ikke er interesseorganisationerne, der alene bærer også de økonomiske byrder ved arbejdskampe – jeg tænker her på bistandslovens paragraffer – men i høj grad også er samfundet og skatteborgerne, der finansierer arbejdskonflikter, så kan det ikke siges at være urimeligt, at det offentlige griber ind, selv om det selvfølgelig er at foretrække, at parterne selv finder frem til en løsning, der ikke bare er tilfredsstillende for dem selv, men også samfundsmæssigt ansvarlig.

Ib Christensen (DR):

Folketinget står nu igen i den situation, at regeringen vil foretage indgreb i den frie forhandlings- og aftaleret på arbejdsmarkedet. Retsforbundet slår fast, at regeringen og dens borgerlige støttepartier selv har nedkaldt denne situation over deres hoveder gennem det indkomstpolitiske diktat fra august i fjor og forårets tvangsfornyelse af det private arbejdsmarkeds overenskomster. Gennem gentagne indgreb i arbejdsmarkedets forhold har man vænnet begge arbejdsmarkedets parter til risikofri uansvarlighed og samfundsøkonomiske letsindigheder.

Når retsforbundet vender sig mod disse forslag om tvangsfornyelse af overenskomster, skyldes det både principielle og samfundsøkonomiske hensyn. For retsforbundet er et frit erhvervsliv og arbejdsmarked en urokkelig forudsætning for et frit økonomisk system, hvor staten ikke fastsætter lønninger, arbejdsvilkår, priser og avancer i det private erhvervsliv og på det private arbejdsmarked. Vi fordømmer derfor tvangssindkomstpolitikens system. Man kan lige så lidt forlange frihed for erhvervslivet og tvang over for arbejdstagerne, som man kan forlange det modsatte.

Det står fast, at der er tale om lovligt varslede konflikter i denne sag. Det står også fast, at der er en tredjepart, der bliver berørt. Det drejer sig om færgeruters fortsatte eksistens, det drejer sig om færgeruternes øvrige personale, det drejer sig om vognmænd, landmænd og andre. Men hvem er det, der tilsidesætter

[Ib Christensen.]

dette hensyn til tredjeparten? Ja, det gør efter vor opfattelse de tvangsindkomstpolitiske partier, der ved deres ensidighed i tvangsindkomstpolitikken f. eks. holder alt, hvad der hedder jordspekulation, udenfor og dermed er med til at provokere store lønmodtagergrupper til skepsis og modstand af forskellig art mod en omkostningsbegrænsende politik.

De omkostninger, der er forbundet med et frit økonomisk system, må bæres, herunder også de omkostninger, der kan komme i forbindelse med arbejdskonflikter. Men det er altså vores opfattelse, at de omkostninger bliver mangedoblet, fordi man er vant til, at folketinget under alle omstændigheder vil rage kassanierne ud af ilden.

Bistandsloven har været bragt ind i debatten, og det er også retsforbundets opfattelse, at man ikke må anvende bistandsloven som en slags strejkekasse. Bistandsloven skal sikre hjælp til enhver, der har hjælp behov, uanset baggrunden herfor, men det har ikke været bistandslovens ånd eller hensigt, at den skulle bruges som en slags reservestrejkekasse. Ved cirkulære fra socialministeriet er det også klart slået fast, og så vidt jeg er underrettet, har socialinspektørerne på møder fastsat retningslinjer, der skulle hindre et sådant misbrug. Skulle det være nødvendigt med lovændringer, vil retsforbundet da gerne overveje sådanne, men der foreligger ikke indtil dato for os nogen dokumentation for, at lovændringer skulle være nødvendige. Dette så meget mindre som så vidt mig bekendt samtlige andre fagforbund har taget afstand fra den påståede udnyttelse af bistandsloven i denne sammenhæng fra sømændenes forbundsformands side. Dertil kommer, at de lån, der kan ydes i henhold til bistandsloven i denne situation, er lån, der skal tilbagebetales.

Jeg siger også dette for at aframatisere hele den debat og den hetzagtige stemning, der har været omkring bistandsloven. Der kan være problemer, som vi skal undersøge, men for os foreligger det ikke dokumenteret, at lovændringer skulle være nødvendige.

Med hensyn til princippet om ikke-indgreb i arbejdskonflikter er det for retsforbundet således, at i egentligste forstand livsvigtige samfundsfunktioner, fødevareforsyninger og den slags ting, opretholdelse af kraftforsyning og den slags ting, opfatter vi som livsvigtige, men der er efter vor opfattelse ikke her tale om, at egentlig livsvigtige samfundsfunktioner af den-

ne art rammes. Det er jo reglen, og det er også sket her, bl. a. når det drejer sig om telegrafisterne i Grønland, at man går i arbejde, når der er tale om, at der står menneskeliv på spil eller der er andre lignende vitale ting på spil. Det er også reglen ved andre arbejdskampe, at fagbevægelsen eller i det hele taget de parter, der er i konflikt, har undtaget sådanne livsvigtige funktioner, og det er altså også sket her. Og med hensyn til Bornholm er der dog stadig en flytrafik, der opretholdes.

Af de grunde, jeg her har nævnt, må vi altså fra vor side afvise de forslag, som er fremsat af regeringen og af det konservative folkeparti, og indstille dem til forkastelse.

Tyroll (VS):

En gang imellem må man undre sig over de former for selvpineri, man ser her i folketinget. Vi hørte, hvordan man fra socialdemokratiets side, fra hr. Kaj Poulsen, mente, at dette ikke ligefrem var en livret for socialdemokratiet. Så undrer man sig over, at man på den måde har sammensat menukortet selv og netop har valgt det, der ikke er livretten, og at man gør det gang på gang, at vi gang på gang må opleve herinde, at det netop er sådan, menukortet kommer til at se ud, som i denne sag. Men det er jo ikke nogen tilfældighed. Det er simpelt hen, fordi man fra socialdemokratiets side har vedtaget, at man vil forsøge at bringe det kapitalistiske system under kontrol, en umulighed, fordi der er tilbagevendende kriser. Men alligevel forsøger man, også selv om det medfører, at man skal gennemføre indkomstpolitik, som vil være lig med lønpolitik, som vi efterhånden har set det i forbindelse med mange overenskomster og mange overenskomstindgreb.

Man løber fra, at man rent faktisk har truffet dette valg. Man løber fra, at man rent faktisk har indledt en linje, der uvilkårligt fører til, at enhver overenskomst, som overhovedet kommer op at vende i dette land, efterhånden vil blive afgjort herinde, og man bygger støt og roligt videre på at få gennemført nogle funktioner, hvor det er statsmagten, der i samarbejde med nogle tilfældige repræsentanter, valgt af arbejdsmarkedets organisationer, sidder og afgør, hvordan og hvorledes de indkomstpoltiske rammer skal lægges, og hvor forhandlingerne fuldstændig er sat ud af spillet. Man vil ligesom ikke indse, at det er denne udvikling, man bygger med på.

Så må vi dog sige, at der er lidt større ær-

[Tyroll.]

lighed til stede i højre side af salen hos de reaktionære, borgerlige partier, som med glæde ser disse indgreb, og som med glæde ser resultaterne af deres eget forehavende, nemlig at man kan få socialdemokratiet til at lægge ryg til disse indgreb og oven i købet få Landsorganisationen til i fagbevægelsen også at lægge ryg til indgrebene.

Det er jo rigtigt, når man fra de konservative siger, at socialdemokratiet og hr. Auken har glemte de udtalelser om den ukrænkelige strejkeret, som man bruger ved festlige lejligheder, og om, at organisationerne må have fri ret til at bestemme over arbejdsforholdene. Det er jo fuldstændig korrekt, at det er det, der er tilfældet, og at LOs formand også har lagt op til det, der sker nu, gennem den måde, han har bakket op omkring indgrebet på ved ophøjelsen af mæglingsskitsen til lov ved den overenskomstafslutning, der netop har været. Allerede dengang sagde de konservative også, at her kunne man se, at man havde truffet et valg fra socialdemokratiet, at der var kommet en nydannelse, der ville få betydning i de kommende måneder, der ville få betydning for sømændene, bryggerierne, landbruget osv., når der skulle føres overenskomstforhandlinger her.

Man sagde dengang, at man kunne regne med hos sømændene også at ville blive stillet over for et lovindgreb, og har jo fået ret, selv om man fra socialdemokratiets side selvfølgelig forsøgte at benægte denne situation, og hr. Auken gjorde opmærksom på, at der var et langt spring fra at konkludere fra en ekstraordinær situation, som altså åbenbart har været ekstraordinær temmelig mange gange efterhånden, og så til at sige, at man generelt var imod strejkeretten. Men der er ikke så forfærdelig langt et spring. Der er kun nogle få måneder frem til en situation, hvor vi må høre, at hr. Kaj Poulsen siger fra talerstolen, at der her er tale om et strejkeområde, hvor det er de eneste forbindelser, der er til Bornholm, og at der derfor vil være temmelig omfattende økonomiske gener osv. forbundet med en konflikt på dette område.

Hvad er det i virkeligheden, man siger? Ja, i virkeligheden står hr. Kaj Poulsen her og fortæller, at sømændene godt kan regne med, at det fremover vil være umuligt at få en strejke i gang på Bornholmsruterne. Der er strejkeforbud nu på Bornholmsruterne. Vi har prøvet tidligere i forbindelse med forhandlingerne om-

kring overenskomstindgreb at få klar besked fra socialdemokratiet om, hvor langt man egentlig vil gå med disse forehavender. Hvor er det, der er strejkeforbud osv.? Kan vi få et klart svar? Det, der er indeholdt i forligsinstitutionens retningslinjer, er jo, at der er mulighed for, at der skulle kunne tilvejebringes konflikt. Men i hvilke tilfælde vil socialdemokratiet tillade, at disse konflikter bliver effektueret? Vi har svært ved at se, at der kan blive ret mange tilfælde tilbage med den politik, der føres her fra socialdemokratiets side. Man kan da også fornemme af arbejdsministerens kommentarer i forbindelse med det seneste overenskomstindgreb, at man mener, at det er ulykkeligt, hvis de frie forhandlinger ikke lykkes, underforstået at man overholder de rammer, som man her fra folketingets side har lagt. De er kun lykkedes, hvis det er det, der er tilfældet. Hvis de ikke lykkes på den led, så må man nødvendigvis gribe ind.

Det er en accept af statens indblanding. Formuleringerne i samtlige behandlinger her i folketinget af overenskomstindgreb viser klart, at det er en accept, som socialdemokratiet har givet. Men alligevel bliver man ved – efter min mening ret så hyklerisk – med at påstå, at man stadig væk har de principielle beslutninger, de principielle holdninger i besiddelse, og at man agter at bruge dem. Men realiteten har altså været noget helt andet.

Dernæst er spørgsmålet: hvad er det egentlig, der er så vidtrækkende i denne konflikt? Hvad er det, der er så samfundsnedbrydende og samfundsskadeligt ved denne konflikt? Hvor meget gør man det op til i kroner og øre? Illusionerne om kontrol over det kapitalistiske samfund er jo ikke blevet anfægtet væsentligt af, at man ikke er i stand til at opretholde den fulde beskæftigelse, at der rent faktisk går en masse arbejdstimer tabt ved, at en lang række arbejdere går arbejdsløse. Det er i virkeligheden ikke noget, der anfægter den politik, som socialdemokratiet går og laver for øjeblikket. Bevares, man forsøger med forskellige tilskudsordninger for at få noget beskæftigelse i gang, men ikke noget, man med sikkerhed kan forvente vil give nogen varig beskæftigelse, noget, der på nogen måde vil bringe systemet til at fungere. Det er også umuligt, det er helt umuligt, at undgå de tilbagevendende kriser.

Men her bruger man så også Bornholmskonflikten til at tage en lang række andre konflikter med ind, som på ingen måde har set ud til

[Tyroll.]

at anfægte de økonomiske forhold og været så omfattende, som socialdemokratiet opræcist går og snakker om. Det eneste, man argumenterer med, det er, som der står i lovforslaget, at der er så nær en sammenhæng mellem de berørte overenskomstråder, at et samlet indgreb over for såvel de truende som de løbende konflikter efter regeringens opfattelse vil være det rigtigste. Hvad er det for en forbindelse, der er mellem færgeruterne i det sydfynske øhav og Bornholmstrafikken? Det er svært at få øje på. Man bruger bare Bornholmstrafikken til at få gennemført nogle indgreb over for nogle andre konflikter, og som det er fremgået af andre ordføreres indlæg, så er der tale om, at regeringen selv er ret så ansvarlig for det, der foregår her.

Det næste, det er nødvendigt at tage fat i, er den udvikling, som løber i retning af den tvungne voldgift i forbindelse med afslutning af overenskomsterne. Der er tale om, at man nu her ved et lille, smart fif skal have bragt alle disse forskellige konflikter, der er inden for sømandsområdet, til afslutning. Det gør man så ved, som der står i de konservatives forslag, at anvende noget, der er anvendt i flere tidligere love – der er altså ligesom præcedens for det – man nedsætter simpelt hen et paritetisk nævn, og i tilfælde af uenighed lader man simpelt hen en opmand, der som regel er valgt af forligsinstitutionen, fordi det nok bliver svært med enighed, afgøre sagen. Men det er godt på vej til, at man får nedsat nogle mere permanente organer, som tager sig af fordelingen inden for de rammer, som folketinget lægger, og hvor man så vælger en opmand, og vel efterhånden en temmelig kraftigt statsligt orienteret opmand.

I hvert fald hvis man skal se på det lovforslag, der gør sig gældende på Grønlandsområdet, på telegrafiststrejkens område, taler man i lovforslaget, selvfølgelig fordi det også her er arbejdsgiverne, der lægger op til indgrebet, en hel del om, hvad det er for nogle rammer, man ligesom må afslutte denne overenskomst inden for. Man snakker om, at det grønlandske landsråd har ytret alvorlig bekymring over skadevirkningerne af konflikten, og man taler i forbindelse med disse rammer om, at det vil være skadeligt, hvis man nu her, før man skulle gå over til hjemmestyre, fik et for kraftigt lønpres. Man tillader sig også at bruge de lave lønninger til at presse lønningerne ned generelt i Grøn-

land, idet man henholder sig til, at der må være en vis form for solidaritet blandt lønarbejderne. Men man tager aldrig udgangspunkt i nogen af de løngoder, der er udviklet, og man tager ikke udgangspunkt i, at det, det drejer sig om, er, at man har alt for ringe lønninger til den grønlandske befolkning; i stedet for burde man selvfølgelig lægge sig i selen for at få ændret noget på det.

Men det er ikke dette. Nej, her i bemærkningerne til lovforslaget lægger man rent faktisk op til nogle rammer, som man skal holde sig inden for i det nævn, som er blevet nedsat, og som nu altså skal sidde og afgøre sagerne. Det er simpelt hen det, det vil føre til med denne statslige indblanding i overenskomsterne, og det, vi kan se frem til, hvis socialdemokratiet fortsætter denne linje. Og intet tyder på, at de vil lade være med det. Intet tyder på andet, end at det bliver en statslig lønfastsættelse, der bliver sagen fremover, og vi kan jo høre, hvordan de borgerlige skubber på som bare pokker, for at det skal være det, der bliver tilfældet.

Steenholdt (Grønl.):

Jeg vil holde mig til landsrådets forretningsudvalgs opfordring til Grønlandsministeren, hvad telegrafiststrejken i Grønland angår.

Telegrafiststrejken i Grønland omfatter 200 personer, deriblandt 2 grønlandere, der er medlemmer af foreningen. Arbejdsnedlæggelsen rammer trafikken og andre nødvendige kommunikationsmidler så hårdt, at der er grund til at udtrykke alvorlig bekymring, hvis konflikten skal fortsætte på længere sigt, idet den kan medføre alvorlige skadevirkninger for det grønlandske samfund.

Disse tal fortæller, hvor stor en del af arbejdet i Grønland der bemandes af udsendt arbejdskraft. Lærerblokaden i foråret og den nuværende telegrafiststrejke omfatter kun den udsendte danske arbejdskraft med hensyn til lønforhøjelser, mens de lokalt ansatte ikke får udbytte deraf.

For mig, som sætter pris på ligestilling og dermed samme behandling af de i Grønland boende personer, er det vanskeligt at behandle udsendt arbejdskraft særskilt i forhold til ikke-udsendt arbejdskraft. Det ville være meget nemmere, hvis ordningen var sådan, at der var samme løn for samme arbejde.

Vi må fastholde den hidtil førte landsrådspolitik, gående ud på, at de økonomiske mid-

[Steenholdt.]

ler, der kan afsættes til lønforbedringer, bør anvendes til at udjævne lønforskelle mellem udsendte og hjemmehørende. Den eneste rigtige vej i fremtiden må da også være at uddanne den grønlandske ungdom så godt som overhovedet muligt, således at den i fremtiden kan overtage de stillinger, som den udsendte danske arbejdskraft er placeret i for øjeblikket.

Jeg vil støtte lovforslaget for at være med til at finde udvej for snarest muligt at bringe telegrafistkonflikten i Grønland til ophør.

Lars Emil Johansen (SF):

Jeg skal knytte nogle bemærkninger til det af ministeren for Grønland fremsatte forslag til lov om fornyelse af kollektive overenskomster mellem ministeriet for Grønland og Radiotelegrafistforeningen af 1917.

Det er med største beklagelse, jeg må konstatere, at ministeriet for Grønland ikke har set sig i stand til at forhandle sig frem til en overenskomst med Radiotelegrafistforeningen af 1917. Lad mig derfor med det samme fastslå, at jeg og mit parti absolut tager afstand fra princippet i en sådan fremgangsmåde, der indebærer lovindgreb i den frie forhandlingsret. Der er imidlertid adskillige aspekter i den aktuelle sag, der gør det nødvendigt at vurdere problematikken ud fra forskellige synsvinkler. Det er derfor ikke et problem, som lader sig vurdere alene ud fra princippet om lovindgreb i den frie forhandlingsret.

For det første drejer det sig om en lønmodtagergruppe, der ud fra en grønlandsk vurdering, som det er naturligt for mig at anlægge, må betegnes som relativt højt lønnet, i hvert fald når man tager grønlandske arbejders lave lønniveau i betragtning.

For det andet må man tage i betragtning, at hvad ministeriet for Grønland i den aktuelle situation gør med telegrafister og teleteknikere i Grønland, vil uden tvivl have en stærkt afsmittende virkning på andre udsendte gruppers lønkrav i fremtidige overenskomstforhandlinger.

For det tredje forholder det sig sådan, at den danske stat, det vil sige ministeriet for Grønland, optræder som arbejdsgiver i langt den største del af det grønlandske arbejdsmarked. Dette indebærer, at når der forhandles lønninger med de forskellige organisationer, så er det den samme pulje penge, der skal tages af, uanset om det drejer sig om lønninger til udsendte

eller lønninger til grønlandske arbejdere. Det vil igen sige, at hver gang de højere lønninger til udsendte i Grønland forhøjes, gøres mulighederne for at imødekomme grønlandske arbejders lønkrav tilsvarende mindre.

Det er en sådan vanskelig situation, vi lever i i Grønland, og det er måske nødvendigt at klargøre for tinget, at det ikke lader sig gøre at anlægge en vanlig dansk synsvinkel, når det er denne problematik på det grønlandske arbejdsmarked, der er på tale.

Ud fra et sådant synspunkt er det klart for mig og mit parti, siumut, at vi må fastholde principperne i den udjævningspolitik, som ministeriet for Grønland med anbefaling fra Grønlands landsråd har kørt med siden 1971.

Når dette er sagt, vil jeg til gengæld tilføje, at det fra vores side aldrig har været meningen, at lønudjævningspolitikken skal medføre, at den øvrige udvikling lammes af den grund. Selvfølgelig er dette ikke målet. Selvfølgelig må dette ikke ske. Det er en klar forudsætning, at lønudjævningspolitikken føres med en sådan smidighed, at det gør det muligt at undgå sådanne for ethvert samfund helt uholdbare situationer.

Jeg skal derfor på baggrund af de nævnte betragtninger meddele, at jeg under hensyntagen til den i lovforslaget foreslåede forhandling i et af parterne oprettet, paritetisk sammensat nævn med eventuel afgørelse af en af nævnet udpeget opmand og under hensyntagen til min om mit partis, siumuts, principielle afstandtagen fra ethvert lovindgreb i den frie forhandlingsret agter at undlade at stemme ved lovforslagets tredje behandling.

Formanden:

Ordføreren for forslagsstillerne til lovforslag nr. L 234, hr. Ninn-Hansen, har ordet.

Ninn-Hansen (KF):

Når man har lyttet til denne debat, kunne man en gang imellem få indtrykket af, at der var fremsat to lovforslag med fællesoverskriften »Lov til standsning af hr. Møller Hansen«. Det er også rigtigt, at hr. Møller Hansen har været denne sommers hovedperson. Danmarks radio har på sædvanlig måde bidraget så udmærket hertil. Hr. Møller Hansen har været den, der har været fremme i billedet. Med tanker på det våde element, som hr. Møller Hansen jo også engang kendte til, og med tanker på sommeren, så vil ordet »søslangen« må-

[Ninn-Hansen.]

ske falde én i tankerne, og man ville sige, at uskyldige søslanger standser af sig selv.

Men så uskyldigt har det jo heller ikke været. Mange mennesker er blevet ramt af hr. Møller Hansens forskellige aktionsformer. Lønmodtagere har i deres fortvivlelse rettet henvendelse til folketinget, og de ville møde op her i formiddags for at sige: nu må I hjælpe os. Der er tabt værdier på alt dette. Det er ikke så uskyldigt, at det standser af sig selv; der måtte noget til. Vi erkender, at med det forslag, vi fremsatte sidste mandag, følte vi det som vor opgave at standse hr. Møller Hansens metoder.

Jeg skal ikke gå ind på en karakteristik af hr. Møller Hansen som person, sådan som han selv karakteriserer andre. Jeg tænker på hans horrible udtalelser om socialministeren. Disse personkarakteristikker vil jeg ganske overlade til andre, men metoderne kan vi ikke acceptere. Det vil vi ikke.

Det vil vi heller ikke, når det drejer sig om udnyttelse af bistandsloven. Jeg gør opmærksom på, at den konservative folketingsgruppe fremsatte et beslutningsforslag den 25. marts, hvori det hedder:

»Folketinget opfordrer regeringen til at fremsætte forslag til lov om ændring af bistandslovens bestemmelser om kontanthjælp med henblik på personer, der er omfattet af en arbejdskonflikt.«

Vort partis ordfører, hr. Palle Simonsen, har anmodet om et samråd med socialministeren. Vi håber, at det finder sted i morgen, således at man nu kan få taget stilling til det, og således at regeringen, straks når vi mødes til oktober, kan lovgive på dette vigtige område.

Hovedformålene med det forslag, vi har fremsat om standsning af færgekonflikterne, har været følgende:

Punkt 1: Vi ville herigennem sikre transporten imod aktioner, der bringer samfundsvigtige værdier i fare direkte og indirekte, som det er nævnt her under debatten. Punkt 2: Vi ville sikre arbejdspladserne for de mange, der er inddraget i dette, ikke alene dem, der er ansat på færgerne, men også vognmænd og andre, der bliver ramt af det. Punkt 3: Vi vil sikre, at private færgeselskaber får lov til at virke her i landet. Og endelig punkt 4: Vi vil sikre, at mægglingslovens indkomstramme overholdes. Jeg gør opmærksom på, hvad der stod i den betænkning, der blev afgivet den 15. april 1977. Der står heri:

»Flertallet har mærket sig regeringens vurdering, at mægglingsforslaget har overholdt augustforligets indkomstramme, der tilsvarende må gælde det øvrige arbejdsmarked såvel som indkomstdannelsen for andre grupper.«

Hr. Tyroll har ganske ret i, at jeg dengang som ordfører meddelte, at hvis Sømændenes Forbund og andre ikke ville holde sig inden for den ramme, så måtte der lovgives, og det var det, vi gjorde med det lovforslag, vi fremsatte.

Hvordan er vort forslag så blevet modtaget af det høje ting? Ja, egentlig overvældende. Der er indvendinger. Der er kommet indvendinger fra venstreorienterede partier, og i dette, som det er tilfældet vedrørende enkelte andre spørgsmål, må retsforbundet jo henregnes til de venstreorienterede partier. Der er kommet tilslutning, jeg tror egentlig, man kan sige tilslutning til principperne fra alle andre partier. Der var en enkelt ordfører, der glemte at omtale vort forslag, men hvis jeg må oversætte hans tale, så vil jeg nærmest sige, at jeg havde indtryk af, at han ikke havde noget imod det. Derfor har jeg egentlig indtryk af, at der er et overvældende flertal for de synspunkter, vi lagde frem.

Der er fremkommet meddelelse fra regeringens side om, at der er forskel på to punkter. Det ene punkt behøver vi overhovedet ikke at drøfte, for det er jo tiden, der har ændret forholdene, nemlig inddragelsen af Bornholms- trafikken i regeringens forslag.

Det andet punkt bør give anledning til en drøftelse i udvalget, og jeg lagde i den forbindelse meget mærke til, hvad den radikale ordfører sagde: det er ønskværdigt at få fælles udløbstid. Men selvfølgelig må man erkende, at det ikke alene er et problem her, det gælder også andre lovgivningsområder. Vi er mest interesserede i at få klaret dette afgørende spørgsmål i forbindelse med en kommende indkomstpolitik, som vi regner med. Hvis en indkomstpolitik skal være holdbar i fremtiden, så mener vi, at overenskomsterne bør klares på én gang. Men vi kan drøfte hele dette spørgsmål i udvalget; det væsentlige er selvfølgelig, at regeringen i øvrigt modtager forslaget positivt.

Jeg var glad for, da arbejdsministeren svarede mig, at så mange af hans kollegaer var til stede – det er der jo også nu, når man tænker på, hvor travlt ministrene har i øjeblikket – for arbejdsministerens kollegaer kunne lære meget af ham. Sådan skal det være. Når et fornuftigt parti stiller et fornuftigt forslag, så skal

[Ninn-Hansen.]

regeringen enten acceptere eller også i løbet af to dage fremsætte det samme forslag. Det er noget, vi kan leve med, og noget, vi synes er ønskværdigt. Jeg er også glad for, at statsministeren har hørt debatten. Statsministeren vil jo meget i denne tid og har ikke kræfter til at gøre alt alene.

Det er altså en situation, hvor man interesserer sig for spørgsmålet: hvor er mine venner, og hvem vil os til livs? Jeg synes, at denne debat har givet megen anskuelse i dette, og hvis denne debat ikke har givet tilstrækkelig anskuelserundervisning i dette: hvem vil os til livs, og hvem vil hjælpe os, så kan det jo være, at justitsministeren kan bidrage med nogle oplysninger fra forhandlinger i de sidste dage, der kan klargøre det endnu mere.

Jeg skal sige vedrørende lovforslaget om telegrafiststrejken i Grønland, at vi selvfølgelig kan støtte forslaget. Det er nødvendigt af hensyn til den grønlandske befolkning, og det er nødvendigt af hensyn til forbindelsen mellem Grønland og Danmark.

Ministeren for Grønland (Jørgen Peder Hansen):

Jeg vil gerne takke de ordførere, der har udtalt sig positivt om det foreliggende lovforslag. I særlig grad vil jeg takke hr. Steenholdt og i og for sig også hr. Lars Emil Johansen for de bemærkninger, de fremkom med under deres indlæg her fra talerstolen for et øjeblik siden. Jeg vil gerne takke, fordi begge ordførere i og for sig var inde på det særlige grønlandske problem, der her foreligger, analyserede det og tog udgangspunkt heri i deres stillingtagen. Den blev lidt forskellig, fordi hr. Lars Emil Johansen af principielle grunde ikke kunne give tilslutning, men jeg lagde meget nøje mærke til, at hr. Lars Emil Johansen også på sit partis vegne understregede det ønskværdige i, at lønpolitikken i Grønland, der er fastlagt med et bredt flertal i det høje ting i 1971, burde fortsætte. Det er også det, jeg på regeringens vegne har givet udtryk for, ikke alene i bemærkningerne til lovforslaget, men også i min fremsættelsestale, at det er, hvad regeringen har til hensigt.

Hr. Ole Henriksen kom som ordfører for socialistisk folkeparti med en bemærkning om, at det nok ville være det bedste, om de grønlandske lønforhold kunne afgøres af et kommende hjemmestyre, og at de i virkeligheden

ville være bedst tjent med at blive afgjort af Grønlands landsråd. Sådan måtte jeg forstå bemærkningen. Nu er forholdet imidlertid det, at Grønlands landsråd ikke i øjeblikket kan afgøre disse ting. Hvad man når frem til under et kommende hjemmestyre Danmark og Grønland imellem, er jo ikke endeligt afgjort, selv om store spørgsmål har fundet deres afklaring. Men jeg vil gerne sige, at der da nok er en parallel at drage til det færøske hjemmestyre, og vi ser vist alle her i salen – eller de fleste af os – hen til, at Grønland kan få overladt flest muligt spørgsmål.

Jeg har kun én bemærkning til hr. Lawaetz, som jeg kommer med, for at der ikke skal være noget, der skal hænge og svæve i luften, som Radiotelegrafistforeningen ikke kan være tjent med. Der er her tale om personale, der er ansat på overenskomstvilkår; det vil sige, at det personale, det drejer sig om, og som vi diskuterer forholdene for her, ikke oppebærer nogen pension.

Arbejdsministeren (Erling Jensen):

Jeg skal takke for tilslutningen til regeringens forslag, både fra hr. Lindinger og fra hr. Honoré, og jeg skal beklage den manglende tilslutning til samme fra hr. Ole Henriksen og hr. Ib Christensen.

Hr. Lawaetz nævnte, at han foretrak det konservative forslag, for, som han sagde, der var flere detaljer. Det er jeg enig med ham i. De flere detaljer er et udtryk for en højere grad af indgriben; det er hr. Lawaetz tilhænger af, det er regeringen ikke.

Hr. Jens Peter Jensen nævnte, at han allerede, da vi tog stilling til de generelle overenskomster på det store overenskomstområde, ville have foretrukket et indgreb, der havde omfattet også de ikke-forhandlede områder. Dét er vi fortsat ikke enige. Jeg tror, det er lykkeligst, hvis overenskomstsituationer bliver bragt til en lykkelig afslutning af parterne selv, og det har da efter den tid vist sig, at det er lykkedes på overordentlig mange områder med et for alle parter acceptabelt resultat.

Hr. Jens Peter Jensen nævnte spørgsmålet, som også er rejst af de konservative, om en ændret fastlæggelse af udløbsdatoerne for overenskomsterne, og sagde samtidig, at han erkendte, at det var et mere vidtgående indgreb, end man ellers havde foretaget. Også det er jeg enig i. Det er grunden til, at vi ikke ønsker at være med til dette indgreb, som vi mener i

[Arbejdsministeren.]

højere grad er en indblanding i forholdet mellem parterne, idet der her ikke blot er tale om at sikre transportmuligheder for borgerne.

Hr. Jørgen Jensen sagde i sit indlæg: hvem har skylden, hvem har forhindret færgerne i at sejle? Det kan godt være, at det ser anderledes ud, end store dele af befolkningen er bragt til at tro. Jeg er glad for at kunne sige, at så må det passe hr. Jørgen Jensen godt, at der ikke i regeringens forslag ligger nogen form for vurdering af ansvaret for situationen, idet man ikke blander sig på en måde, hvorved man tager parti for den ene eller den anden af de stridende parter, hvor nogle har erklæret strejke og andre har erklæret lockout.

Vi har ønsket at foretage det mindst mulige indgreb med den størst mulige chance for, at parterne fortsat kan nå til enighed, baseret på deres eget kendskab til tingene.

Hr. Jørgen Jensen spurgte ligefrem, om vi ikke burde have trukket særlige forhold ind, når vi endelig ville foretage et indgreb; det vil sige, at skulle vi foretage et indgreb, skulle det være mere detaljeret. Jeg tror, det altid er rigtigst at lave det mindst detaljerede indgreb og ikke give sig til at beskæftige sig med – som jeg forstod at hr. Jørgen Jensen ønskede – hvilken overenskomstløsning der kunne komme på tale inden for de rammer, der nu en gang er tale om.

Jeg er ikke enig med hr. Bolvig, når han mener, at vi har en forældet opfattelse af overenskomstsituationer og overenskomstløsninger. Jeg følger mig aldeles overbevist om, at en væsentlig årsag til, at vi i dette land fortsat har større arbejdsro end i de fleste andre europæiske lande, er den, at den altovervejende del af de spørgsmål, der vedrører arbejdsmarkedet, løses af de parter, der har problemerne inde på livet, og kun af dem.

Hr. Tyroll spurgte: hvor er samfundshensynet i dette indgreb? Jeg tror ikke, så forfærdelig mange er i tvivl om, at der er et overordentlig væsentligt samfundshensyn at tage til den landsdel, der hedder Bornholm. Men jeg tror til gengæld, der kan være mange, der har ladet sig, skal vi sige besnakke af DSBs kraftanstrengelse for at løse problemerne i en kortere periode til at tro, at det kunne fortsætte. Jeg har fået en orientering fra ministeren for offentlige arbejder, hvor han bekræfter, at det i relativt få dage har været muligt at gennemføre en trafik, som for Kattegats vedkommen-

de stort set har sikret, at al transport er foregået – all right, med op til 9 timers forsinkelse, men dog foregået. Men ministeren for offentlige arbejder gør opmærksom på, at det kun har kunnet ske i en undtagelsesperiode, fordi man i denne undtagelsesperiode har inddraget fridage og har fået accept af et overordentlig stort overarbejde. I den orientering, ministeren har givet mig, slutter han med at sige, at det må forudses, at den ekstraordinære sejlads ikke ved indgreb i personalets frihed kan opretholdes på længere sigt.

Jeg skal over for hr. Ninn-Hansen ikke gentage vore forskellige opfattelser af indholdet af de to forslag, men jeg skal fremholde, at spørgsmålet om bistandsloven ganske rigtigt, som af hr. Ninn-Hansen fremhævet, skal behandles i et samråd, som jeg har forstået at socialministeren er indkaldt til i morgen.

Det er regeringens opfattelse, at vi har fremsat et forslag, der er nødvendigt for at sikre en transport mellem de forskellige dele af dette land. Vi har søgt at give dette forslag et indhold, så det griber mindst muligt ind i konfliktstoffet mellem parterne indbyrdes, men udelukkende tager hensyn til befolkningens transportmuligheder og derfor udelukkende tager samfundshensyn. Jeg er ganske enig med hr. Ninn-Hansen i, at hans forslag kom først. Jeg har ikke spor imod at indrømme, at regeringen og socialdemokratiet er overordentlig eftertænksomme, når indgreb skal overvejes. Men når det er sagt, vil jeg også gerne sige, at det er vel ikke blot et spørgsmål om at komme først, men også om at komme med det forslag, der til syvende og sidst er rigtigst.

Kaj Poulsen (S):

Det, der kalder mig op, er hr. Jørgen Jensens historier om, hvor urigtigt forskellige ting i denne konflikt er fremstillet i presse, radio og tv. Jeg kan et langt stykke hen ad vejen være enig med hr. Jørgen Jensen i den betragtning. Men når hr. Jørgen Jensen samtidig i det samme indlæg kommer med en række urigtigheder og beskyldninger over for socialdemokratiet, så er jeg nødt til at tage ordet for at svare på det.

Hr. Jørgen Jensens rørende, særdeles rørende historier om mindstebetalingssatsen på færgerne er jo komplet urigtige. I det mæglingforslag, som har været til afstemning for Bornholms-trafikken, står der:

»I begge forannævnte overenskomster til-

[Kaj Poulsen.]

sikres letmatroser, ungmand og dæksdreng over 18 år samme retsstilling med hensyn til mæglingsforslagets garantibetaling, som de pågældende grupper får efter hovedoverenskomsten.«

Der er altså ingen forskel. Jeg ved ikke, om det er, fordi det går så stærkt, når hr. Jørgen Jensen taler, at vi skal høre så mange urigtigheder på så kort tid. Der er ikke strejkeret, siger hr. Jørgen Jensen, vi har forbudt strejker. Må jeg gøre hr. Jørgen Jensen opmærksom på – og samtidig tage hr. Tyroll, som spørger om det samme – at der i øjeblikket kører strejker, lovlige strejker på søfartsområdet.

Hr. Jørgen Jensen beskylder socialdemokratiet for at have ændret på udløbstiden i denne overenskomst. Det er ikke korrekt. Hvis hr. Jørgen Jensen går forslaget igennem en ekstra gang, vil han se, at vi netop ikke rører ved overenskomsten. Vi blander os ikke i overenskomstens indhold.

Jeg tror, vi ved at gennemføre det af regeringen fremsatte forslag blander os mindst muligt i forholdene på arbejdsmarkedet, og at det vil være den lykkeligste udgang, når situationen er kommet derhen, hvor det har været nødvendigt for folketinget at gribe ind i denne sag.

Lawaetz (FP):

Jeg vil gerne sige til ministeren for Grønland, at jeg er klar over, at der er forskel på de overenskomstansatte. Det var en fortalelse.

Jeg vil gerne sige til arbejdsministeren, at når jeg roste det konservative forslag, var det ikke ensbetydende med en diskriminering af regeringens forslag, men blot udtryk for et ønske om, at vi fik findyrket det lidt, som jeg sluttede med at give tilsagn om, i udvalgsbehandlingen.

Hr. Jørgen Jensen fra det kommunistiske parti skuffede mig lidt, fordi han i farten brugte klicheen om, at fremskridtspartiet var reaktionært. Det er vist ikke helt rigtigt. Jeg var sådan set den eneste, der realistisk gik ind på at sige, at strejken var lovlig osv., og at det drejede sig om et normallønsområde. Man er kommet i vane med at bruge det udtryk; hr. Jørgen Jensen skulle høre efter, så ville han opdage, at vi af og til ikke er så reaktionære, som han tror.

Endelig kunne der måske være grund til at slutte med – da hr. Møller Hansen hverken er

i Irland eller i fjernsynet i øjeblikket, men så vidt jeg ved her i salen – når man taler om ødelæggelse af arbejdspladser, som hr. Lindinger var inde på, at det er faktisk væsentligt, at hvis man helt lod hr. Møller Hansen og hr. Jørgen Jensen dirigere færdslen og lukke af for Bornholm, så risikerer vi, at de river sig løs, og så er vi ude at køre. Det kan ikke være meningen. Vi skal selvfølgelig have strejkeret, når det er passende – for øvrigt kunne man henvise til, at de herrer er nok lidt inspireret fra et land, hvor man ingen strejkeret har – men man kan drive det for vidt, således at samfundet siger: nu er det altså godt, vi skal stadig væk have Bornholm til at høre med til Danmark. Derfor bliver vi nødt til – enten vi kan lide det eller ej – at vedtage denne lov her i dag.

Jens Peter Jensen (V):

Ordføreren for de konservative forslagsstillere vurderede, hvordan deres forslag var blevet modtaget. Han noterede, at en enkelt ordfører havde forsømt at omtale det. Jeg melder mig som en angrende synder. 179 medlemmer af dette høje ting ved, at det ikke er udslag af en uvenlig handling fra min side, idet noget sådant ganske ville stride imod min natur. De tilstedeværende af de 179 kunne konstatere, at årsagen alene var den, at den høje formand gjorde opmærksom på, at jeg havde benyttet min taletid.

Om selve forslaget vil jeg sige: det har den kvalitet i forhold til regeringens, at det opererer med fælles udløbstid, det har i forhold til regeringsforslaget den mangel, som er tidsfaktorbestemt, at det ikke omfatter Bornholmstrafikken. Også det konservative folkepartis forslag vil fra venstres side blive behandlet med stor seriøsitet.

Ole Henriksen (SF):

Der er nogle enkelte misforståelser, som jeg synes må rettes. Det er mest henvendt til det konservative folkeparti. Hr. Ninn-Hansen stiller sig nu op og siger, at man fra sømandsforbundets side har stillet krav, som ikke ligger inden for de rammer, der blev aftalt ved sidste forlig, altså augustforliget, de 6 pct. Jeg vil da henvise til den redegørelse, som er kommet fra direktør Johan Otto Schmidt i Jydsk Færgesamt til samtlige medarbejdere. Der står et sted i dette brev:

»Det forhandlingsresultat, vi i Jydsk Færges-

[Ole Henriksen.]

fart er nået frem til, ligger inden for mæglingsforslagets rammer.«

Når både sømandsforbundet og Jydsk Færgesfart har sagt, at man holder sig inden for rammerne og man er i stand til at slutte overenskomst, så er der for mig at se ingen grund til, at der ikke skulle kunne føres en overenskomst igennem for dette selskab.

Noget andet er, at når hr. Ninn-Hansen henviser til, at denne 6 pct.s ramme også skulle gælde for andre indkomster her i landet end lønmodtageres, så synes jeg nok, det var en sag, som hr. Ninn-Hansen og hans parti egentlig burde tage op med meget større styrke og sørge for, at vi fik grebet ind på disse områder, så der blev ligestilling med hensyn til de rammer, der er lagt for lønmodtagerne.

Hr. Ninn-Hansen rejste også spørgsmålet om, hvem det var der ville socialdemokratiet til livs. Selv om vi er meget uenige med socialdemokratiet og regeringen i dette spørgsmål, så er vi i socialistisk folkeparti ikke enig med det konservative folkeparti om, hvem det er, der vil socialdemokratiet til livs, og det synes jeg skal siges meget klart heroppe fra talerstolen.

Endelig vil jeg spørge hr. Kaj Hansen, hvordan han vil definere begrebet »blande sig mindst muligt i overenskomsterne«. Det vil jeg meget gerne have uddybet lidt.

Jørgen Jensen (DKP):

Nu er det jo ret alvorligt, når man som regeringsparti skal gribe ind i en overenskomst-situation, hvis man ikke kender til forholdene. Derfor må jeg forsøge at tale langsomt, så også hr. Kaj Poulsen forstår det, jeg siger. Det kan være ret alvorligt, at man er så uvidende, som hr. Kaj Poulsen og vel dermed også socialdemokratiet er, om de forhold, de beskæftiger sig med.

For det første sagde arbejdsministeren, at man tog ikke parti. Ja men hvordan tager man parti i en konflikt, som løber? Gør man ikke det, når man griber ind på et tidspunkt, hvor den ene part eventuelt er ved at blive lidt svag i koderne? Der har været en langvarig konflikt på et enkelt område inden for sømandsforbundet. Et af problemerne har været at gøre denne arbejdsgiver klar over, at det ikke betaler sig at være så afvisende. Jeg skal blot henvise til hr. Lindingers forklaring herom, at det havde ikke været nødvendigt.

Det andet, jeg godt vil pege på i den forbin-

delse, er, at under de forhandlinger, som foregik for ikke så længe siden, hvor man var ved at blive enige, hvor Jydsk Færgesfart havde givet indrømmelser til sømændene, som betød, at man kunne afslutte en overenskomst, greb arbejdsgiverforeningen gennem rederiforeningen ind og forbød, at man gik i arbejde, bl. a. med henvisning til at man kunne vente til det tidspunkt, hvor Bornholmstrafikken skulle afgøres, for så var der mulighed for et politisk indgreb. Ja men hvem er det så, man tager parti for i den nuværende situation? Vi ønsker ikke indblanding, men det er altså nødvendigt, at man kender til forholdene.

Hr. Kaj Poulsen taler om, at »vi«, altså socialdemokratiet, har ikke som parti forbudt strejker. Ja men hvad er det, »vi« er ved at gøre nu? Er det ikke at forbyde de strejker, sømændene er ude i? Det må det da i allerhøjeste grad være.

Tilbage til det, som skulle være udsalg fra overenskomsterne. Det er rigtigt, at der et sted står, at der indføres samme sats som i hovedoverenskomsten. Men, hr. Kaj Poulsen, det er hovedoverenskomsten med rederiforeningen. Det er endnu ikke afklaret, hvor meget det vil give, men i går afleverede sømandsforbundet et brev til statsministeren, hvor man pegede på, hvad det var for to områder, der var tvivl om, og derfor sagde man: sømandsforbundet skal skriftligt have garanti for, at den ansvarlige minister accepterer mæglingsforslaget af 13. april 1977 vedrørende mindstelønsbetingelserne. Det er de 29 kr. De er ikke sikret i det mæglingsforslag, som er sendt ud til afstemning. De er ikke sikret i rederioverenskomsten. Det ville være ønskeligt, når et så stort parti griber ind i overenskomstsituationen, at man så satte sig ind i tingene.

Med hensyn til om fremskridtspartiet er reaktionært, så sagde jeg ikke, at fremskridtspartiet var reaktionært; jeg sagde, denne politik var reaktionær. Det omfatter så også fremskridtspartiet, men desværre ikke alene fremskridtspartiet i denne situation i folketinget. Jeg ved ikke, om det kan hjælpe lidt på det.

Bolvig (RV):

Arbejdsministeren sagde til mig for lidt siden på sin sædvanlige meget overbevisende måde, at vi har arbejdsro i Danmark, fordi vi lader parterne afgøre lønspørgsmålene. Ja, på en måde er det rigtigt. Men så vil ministeren sikkert også indrømme, at gang på gang har folketin-

[Bolvig.]

get været nødsaget til en økonomisk indgriben, der har frataget lønmodtagerne en meget stor part af, hvad der overhovedet er opnået, og så kan man begynde forfra, bare på et højere niveau, som er med til at skabe en lang række problemer.

Jeg tror, den måde vi har ordnet tingene på her, hr. minister, øger ulighederne. Vi har nok fået en tilsyneladende arbejdsro, men til gengæld har vi fået politisk uro, som vi jo netop i denne uge forsøger at behandle, og vi politikere, folketinget, kommer til at bære byrderne.

Jeg tror helt sikkert, at folketinget gennem styring af indkomstrammerne bedre kan sikre mere ligelige indkomster og en bedre fordeling af goderne, end man kan i interesseorganisationerne, som naturligvis ikke tager hensyn til helheden.

Ib Christensen (DR):

Hr. Ninn-Hansen mente at kunne konstatere, at retsforbundet i dette og en del andre spørgsmål var venstreorienteret. Nu er det jo ikke noget, man kan beskyldte hr. Ninn-Hansen for at være i noget spørgsmål, men jeg vil alligevel sige, at hr. Ninn-Hansen nok i sine udtalelser her enten er desorienteret eller desorienterende. For hvad var det for to hovedpunkter, der var i den ordførertale, jeg holdt på retsforbundets folketingsgruppes vegne? Det ene tema var, at hver gang folketinget foretager tvangsøkonomiske indgreb, tvangsforlængelse af overenskomster ved lov, gennemfører pris- og avancekontrollove og lignende overgreb mod arbejdsmarkedets parter, herunder fagbevægelsen, ja, så opmuntres der til samfundsøkonomiske letsindigheder og risikofri uansvarlighed. Det er vel egentlig ikke en argumentation, som kan betegnes som venstreorienteret, men ej heller naturligvis som højreorienteret.

Det andet hovedargument i min tale var de principielle aspekter i den holdning, som er retsforbundets, at det ikke kan tilkomme statsmagten at fastsætte lønninger, priser og avancer i erhvervslivet. Det er en liberal holdning, og jeg har indtryk af, at det konservative folkeparti, i hvert fald i nogle sammenhænge, gerne vil stå for at være et liberalt parti. Alligevel ser vi, at de marxistiske partier – hvor man i hvert fald ikke kan tale om, at det er liberale holdninger, der ligger bagved – går imod, mens partier, som kalder sig liberale, er dem, der ikke kan få skrappe nok overgreb

mod arbejdsmarkedets aftalefrihed og erhvervsfrihed.

Jeg synes, det må mane til eftertanke, at dér, hvor tvangsindkomspolitikken er lykkedes bedst – den er egentlig ikke lykkedes ret mange steder, faktisk har den været en fiasko i så at sige alle lande inklusive dette – er dér, hvor man virkelig har hold på det, nemlig i de socialistiske lande og i de fascistiske lande. Det synes jeg nok rejser nogle aspekter, som går langt ud over denne afgrænsede debat om et helt bestemt overenskomstområde. Det burde nok mane til eftertanke hos partier, der ikke ønsker at rubricere sig hverken yderst til højre eller yderst til venstre.

Tyroll (VS):

Nu er det åbenbart lidt svært at få socialdemokratiet eller repræsentanter derfor eller regeringsmedlemmer til at se klart i øjnene, at det, man faktisk har foretaget her, det, man faktisk lægger op til, det er, at der ingen strejkeret er på Bornholmsruten, fordi man har fastslået, at en strejke på Bornholmsruten vil have for afgørende samfundsøkonomiske konsekvenser. Det er væsentligt at fastslå, at det er, hvad man har at regne med, og hvad arbejdsgiverne vel at mærke kan regne med fremover.

Det er selvfølgelig et spørgsmål, om man skulle have flyttet den overenskomst, sådan at den skulle afsluttes før de øvrige overenskomster på sømandsområdet, hvis man overhovedet skal komme af sted med at få nogle aktioner til rigtigt at løbe i forbindelse med overenskomster på sømandsområdet.

Jeg må indrømme, at jeg efterhånden er overbevist om, at de bedste analyser og den bedste viden om, hvad socialdemokratiet vil foretage sig, skal man hente hos de konservative. Derfor må jeg prøve at se, om jeg kan få nogle oplysninger derfra. Jeg er sådan set helt sikker på, at de konservative vil sige, at der er tale om strejkeforbud nu på Bornholmsruten, men hvis jeg skal have hoved og hale på det indlæg, den søslange, som kom fra hr. Ninn-Hansen, så er jeg nødt til at spørge lidt mere. Hvorfor skulle justitsministeren blandes ind i denne affære? Hvis der bliver tale om voldgift, som vi ligesom kan se det trække op til omkring Bornholmskonflikten, hvor der skal ned sættes et paritetisk nævn, og hvis det skulle gå så galt, at sømandsforbundet fandt ud af, at man ikke ville støtte en sådan udvikling, men ville holde sig borte fra det paritetiske nævn,

[Tyroll.]

fordi det er en udvikling i retning af en statslig lønfastsættelse, hvis man forestillede sig det, ville man så se, at der kom et indgreb fra justitsministeren, ville man optræde som forsvarsminister og gribe ind med søværnet, eller hvad ville der i givet fald komme?

Nu var det godt nok som justitsminister, man nævnte at han skulle intervenere i givet fald, og derfor er det selvfølgelig nærliggende at tro, at der bag det indlæg ligger forventninger om, at justitsministeren pønser på at udvise Preben Møller Hansen til Mexico.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Alle de pudsesmænd, som hr. Tyroll ser for sig, skal jeg lade ligge. Jeg vil blot sige, at det er forbavsende, så dårligt hr. Jørgen Jensen er orienteret i denne sag. Det, jeg læste op før, var en tekst fra mæglingsforslaget, som forligsmanden altså har fremlagt, og man har fået statens ja til denne formulering. Hvad mere er der så der skal garanteres for?

Ninn-Hansen (KF):

Hr. Tyroll stillede mig et direkte spørgsmål om, hvad jeg kunne tænke mig i den ene eller den anden situation. Jeg skal slet ikke gå i detaljer med min besvarelse, men vil bare sige, at sådan som den politiske situation tegner sig i øjeblikket, så mener jeg at måtte svare, at alt kan tænkes.

(Kort bemærkning).

Jørgen Jensen (DKP):

Nu bliver det nok vanskeligt at komme helt til bunds i, hvad der ligger i vores diskussion, hr. Kaj Poulsen. Jeg vil blot henvise til, at det, vi har fået i dag, er et bilag, hvor forligsmanden nævner, at der indføres samme sats som i hovedoverenskomsten. Sømandsforbundet har i hvert fald som den ene forhandlingspart opfattet det sådan, at det drejer sig om den overenskomst, de har med rederiforeningen. Hvis det skulle være sådan, som hr. Kaj Poulsen siger, så falder der et endnu tungere ansvar på den minister, som har ansvar for forhandlingerne. Jeg har haft den fornøjelse igennem de sidste 15 år at forhandle overenskomster med det samme ministerium – og gør det også for øjeblikket – og jeg må sige, at det er dog for groft, hvis sandheden om den konflikt er den enkle, at ministeren ikke engang kan give

sine embedsmænd ordentlig besked på, hvad det er man er uenig om. Så er det sandelig for groft. Sømændene har stillet to skriftlige krav til statsministeren. Det ene er, at de vil have skriftlig garanti for, at de 29 kr. gælder. Gælder de, så er det for groft, at man ikke siger det til dem. Det andet er, at de ikke vil have nogen diskrimination af dæksbesætningen, altså samme anciennitetsbestemmelser som ved andre færges. Ja men hvis det er opfyldt, hvorfor i Herrens navn siger man det så ikke til søfolkene? Så var der jo ikke blevet nogen konflikt. Her er sandelig noget at grave i for socialdemokratiet og for ministeriet.

Herved sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i dag kl. 20 med følgende dagsorden:

1) *Eventuelt: anden behandling af:*

Forslag til lov om forlængelse af kollektive overenskomster mellem ministeriet for Grønland og Radiotelegrafistforeningen af 1917.

2) *Eventuelt: anden behandling af:*

Forslag til lov om forlængelse af visse kollektive overenskomster på søfartsområdet.

3) *Eventuelt: anden behandling af:*

Forslag til lov om fornyelse af kollektive overenskomster mellem medlemmer af Bilfærgernes Rederiforening og A/S Dampskibsselskabet Ærø på den ene side og Sømændenes Forbund i Danmark på den anden side [af Ninn-Hansen m. fl.].

Mødet hævet kl. 15.08.